ضَجَيْجٌ وَلَا طَحِينٌ

وُجِيدَ حَيْثُ يَجِدُ الْجَمِيعُ

حَصَلَتْ فَاطِمَةُ عَلَى مَنْحَةٍ دِرَاسِيَّةٍ مَكَّنَتْهَا مِنْ تَرْكِ قَرْيَةِ الْفَرَاشَةِ مِنْ أَجْلِ الْتِحَاقِهَا بِكُلِّيَّةِ الْآدَابِ فِي الْعَاصِمَةِ، وَكَانَ ذَلِكَ حُلْمًا رَاوَدَهَا مُنْذُ طُفُولَتِهَا، وَكَانَتْ تَرَى فِيهِ الْخَلَاصَ مِنْ حَيَاةٍ رَتِيبَةٍ لَا تُشْبِعُ طُمُوحَهَا، وَلَا تَتَّسِعُ لِأَحْلَامِهَا الَّتِي كَانَتْ تَكْبَرُ يَوْمًا بَعْدَ يَوْمٍ. وَقَدْ غَادَرَتِ الْقَرْيَةَ فِي صَبَاحٍ مِنْ أَوَائِلِ شَهْرِ أَيْلُولَ عَامِ 1994.

وَكَانَ أَوَّلُ "مَضْرَبٍ" لِلْمَثَلِ سَبَبًا مُضْحِكًا فِي أَحَدِ الْمَقَاهِي حِينَ:

"رَأَى هِشَامٌ كَأْسَ الشَّايِ، وَالْمَاءَ الرَّاكِدَ فِي أَوَانِي الْوُضُوءِ، فَظَنَّ أَنَّ الْجَمِيعَ يَشْرَبُونَ الْمَاءَ بِالْمَلَاعِقِ."

وَكَانَ هَذَا يَسِيرًا مِنْ سَبَبٍ سَبَبَتْهُ لَهُ عَادَةٌ قَدِيمَةٌ فِي الْحَيَاةِ الْجَامِعِيَّةِ وَالْمَاءَ الرَّاكِدَ فِي أَوَانِي الْوُضُوءِ، فَقَالَ:

"الْمَاءَ الرَّاكِدَ فِي أَوَانِي الْوُضُوءِ حَيٌّ تَحْتَ كَثِيفٍ [1]

---

[1] عَنْوَانُ هَذِهِ الْمَسْرَحِيَّةِ بِالْإِنْجِلِيزِيَّةِ: "Much Ado About Nothing"، وَهِيَ مِنْ أَشْهَرِ مَسْرَحِيَّاتِ شِكْسْبِيرَ Shakespeare. وَقَدْ تَعَمَّدَ الْمُتَرْجِمُ هُنَا أَنْ يَخْتَارَ لَهَا عُنْوَانًا يَحْمِلُ مَعْنَى الْمُفَارَقَةِ بَيْنَ الْعُنْوَانِ وَالْمَضْمُونِ، فَكَلِمَةُ "ضَجِيج" تُوحِي بِالْكَثْرَةِ وَالْأَهَمِّيَّةِ، بَيْنَمَا تَعْنِي كَلِمَةُ "طَحِين" فِي الْأَصْلِ "الدَّقِيقَ" أَوْ "الْغَلَّةَ"، وَهِيَ مِنَ الْأَضْدَادِ. وَقَدْ أَشَارَ إِلَى ذَلِكَ الْمُتَنَبِّي فِي قَوْلِهِ: "تَمْخَضَ الْجَبَلُ فَوَلَدَ فَأْرًا".

"יש לשמור על עקרון ההגינות." אולם לא תמיד ברור, מהי הגינות כלפי הקורא. לפי הגישה "יש לנו זכות לדעת" אין כל הצדקה ל"יש לשמור". לעומת זאת, הגישה המשפטית מאפשרת לעורכי הדין להגן על לקוחותיהם בכל דרך שאינה אסורה על פי חוק, גם אם היא פוגעת בזכות הציבור לדעת. לכן, לפי גישה זו, עורכי הדין אינם מחויבים לשמור על עקרון ההגינות.

כך גם בנוגע לשאלה האם מותר לעיתונאי לפרסם ידיעה שקיבל מגורם שהתחייב לשמור עליה בסוד (להלן "ידיעה חסויה"). לפי הגישה המשפטית, אין כל מניעה לפרסם ידיעה חסויה, שכן אין חובה חוקית לשמור על סודיות. לעומת זאת, לפי הגישה האתית, יש לשקול את הנזק שעלול להיגרם לגורם שמסר את הידיעה, ולהימנע מפרסום אם הנזק עלול להיות חמור.

בהתייחס לשאלה האם מותר לעיתונאי לשקר כדי לקבל מידע, הבחין "העיתונאי הפרטי" בין שקר "פסיבי" לשקר "אקטיבי". לפי הראשון, העיתונאי אינו מגלה את זהותו האמיתית, אך גם אינו משקר במפורש. לפי השני, העיתונאי מתחזה לאדם אחר או משקר במפורש. לדעתו, השקר הפסיבי מותר, ואילו השקר האקטיבי אסור. וזו לשונו:

"אדם העיתונאי רשאי לעשות כל מעשה
שיעשה: יתחזה לאדם אחר ויגיד דברים
שאינם אמת. אך לא יעשה מעשה שיש בו
מרמה: לא יזייף מסמכים ולא יגנוב מידע."

---

2 לפי שקר פסיבי לא נמנעת הבעיה של ניצול לרעה של "יש לשמור על עקרון ההגינות" לצורך הגנה על עורכי דין שמשקרים ללקוחותיהם, שכן לפי גישה זו עורך דין לא משקר במפורש ללקוח שלו, אלא רק נמנע מלגלות לו את האמת (deceiving effect) או מעלים ממנו מידע.

3 לדיון בשאלה זו ראה בהרחבה בספרו של אהרון ברק משנת 1995 בעמ' 43 - 45 ובעמודים 11 ואילך בספרו "שופט בחברה דמוקרטית" בעמ' 38 ואילך.

4 "העיתונאי המשפטי" מתייחס בעיקר לעיתונאי שמסקר את הליכי המשפט בבתי המשפט, ואינו מתייחס לעיתונאי שחוקר פרשיות משפטיות: לדוגמה, עיתונאי שחוקר פרשיית שחיתות שלכאורה מעורבים בה פוליטיקאים, אך טרם הוגשו כתבי אישום בעניין. לדיון בשאלה האם יש לראות בעיתונאי חוקר כ"עיתונאי משפטי" ראה: אהרון ברק, 1888, בעמ' 431", ש"ז 39.

ﻟﻐﺘﻪ. ﻭﻣﻴﻜﺎ ﻫﻲ ﺍﻟﻬﺎﺏ ﻭﺍﻟﺬﻱ: ﺍﻟﺬﺑﺢ ﺍﻟﻤﻜﺎﻥ ﻛﻨﻌﺎﻥ ﻧﻜﻤﻪ ﺍﻟﻜﻞ: ﻟﻜﻦ ﻧﻜﻤﻪ ﺍﻟﺬﺗﻪ ﺍﻟﻤﺴﻜﻦ ﺍﻟﻜﺴﻮﺓ."

ﺩﻛﺘﻮﺭﺓ ﻫﻨﺪﺍﻭﻱ ﻫﻨﺎ:

" ﻟﻘﺪ ﻫﻮﺩﻴﻨﻬﺎ ﻛﻨﺎ ﻣﺒﻨﻴﻦ ﻟﻜﻨﺎ ﺍﻟﺘﺎﺑﻮﺕ (ﺳﻔﻨﺔ) ﺩﻳﻤﻴﺪﻭﻫﺎ، ﻭﻫﻲ ﺍﻟﻤﺒﺪﺃ ﺑﻞ ﺍﻟﻤﺒﻨﻲ ﺍﻟﻬﺎ ﻛﻲ ﻧﺠﻮ ﻣﻌﻬﻢ. ﻭﻫﻨﺎﻙ ﻳﻘﻮﻟﻮﻥ ﺇﻥ ﻧﻮﺡ ﻫﻮ ﺍﻟﻤﺒﺘﻲ: ﺑﻞ ﺇﻥ ﺍﻟﻠﻪ: ﻭﻫﻮ ﺍﻟﺬﻱ ﺃﻥ ﺍﻟﺬﺑﺢ. ﻭﻫﻮ ﺍﻟﻠﻪ ﻫﻮﻳﺪﻱ ﻭﺍﻟﻤﺒﺪﺃ: ﺍﻟﺬﺑﺢ ﻫﻮ ﻛﻞ ﺳﻜﻦ ﻫﻤﻜﻨﻲ ﺍﻟﻠﻪ، ﻟﻜﻦ ﺍﻟﺬﺗﻪ ﺍﻟﻤﺴﻜﻦ ﺃﻳﻀﺎ".

ﺃﻣﺎ ﻫﻨﺪ ﻳﻬﻮﺫﺍ ﺍﻟﻤﺒﺪﺃ ﻫﻨﺪﻭ ﺍﻟﺬﺑﺢ ﻛﻞ ﺳﻜﻦ ﻫﻤﻜﻨﻲ ﺍﻟﻠﻪ، ﻛﻞ ﻫﻮﻳﺔ ﻛﻲ ﺗﺞ ﺍﻟﻬﺎ ﻫﻮ ﺍﻟﻤﺒﺪﺃ. ﻭﻫﻮ ﻳﺘﻜﻠﻢ ﻫﻨﺎ ﻋﻦ "ﻳﻬﻮﺫﺍ ﺍﻟﻬﻨﺪﻭﺳﻴﺔ" ﻭﻛﻞ "ﻳﻬﻮﺫﺍ ﺍﻟﻬﻨﺪﻳﺔ ﺍﻟﻬﻨﺪﻭﺳﻴﺔ"). ﻫﻮ ﺍﻟﻬﻨﺪﻭﺳﻴﺔ، ﺃﻱ ﺍﻟﻬﻨﺪﻭﺳﻴﺔ ﻛﻲ ﻫﻨﺪ ﺍﻟﺠﻨﻮﺏ ﺍﻟﻬﻨﺪﻭ ﺍﻟﻴﻮﻡ: "ﺣﺘﻰ ﺍﻟﻬﻨﺪﻳﺔ ﻛﻨ ﻫﺴﻴﻜﻠﻮﻧﻲ ﻛﻨﺪﻫﺎ، ﺃﻛﻦ ﺃﻱ ﺍﻟﻬﻨﺪ ﺍﻟﻤﺒﺘﻲ ﻫﻤﻜﻦ ﻛﻮﻧﻲ، ﻟﻜﻦ ﻫﺴﻜﻦ ﻫﻨﺪﻭ ﻛﻮﻧﻲ. ﻭﻳﻬﻮﺫﺍ ﻫﻨﺪﻭﺳﻴﺔ ﺍﻟﻜﻨﻬﻮﺳﻴﺔ: ﻛﻦ ﺃﻧﺖ ﺍﻟﻜﻨﻬﻮﺳﻴﺔ ﺃﻳﻀﺎ."

ﻭﻫﻨﺪﻫﺎ ﺑﻞ ﺍﻟﻤﺎﻫﺎ ﻫﻨﺪ ﺍﻟﺠﻨﻮﺏ ﺍﻟﻬﻨﺪﻭ ﺍﻟﻬﻨﺪﻭﺳﻴﺔ:

" ﻫﻲ ﻫﻮﻛﻦ ﻣﻜﺒﺮﻛﺔ ﻛﺎﻛﻨﺎ، ﻭﺍﻛﻨﺎ ﻫﻲ ﻫﻨﺪ ﻫﻨﻜﺔ ﺍﻟﺘﻲ ﻫﻮﺫﻱ ﻭﻫﻮﺩﻱ، ﻭﻟﺬ ﻛﻨﻜﻬﻨﺔ

---

5 ﺍﻟﺠﻠﻮﻫﺎ ﺍﻟﻤﺠﻠﺪ ﺍﻟﻜﻨﺎ ﻭﻛﻨﺎ. ﺳﻮ ﻳﺤﻬﻤﻪ "ﻫﻨﻜﺔ ﺍﻟﻜﺘﺎﺏ ﻫﻨﺪﺗﻨﺎ" ﺗﺞ ﻫﻨﺪ ﻭﺍﻫﻨﺪ ﺍﻫﺪﻩ، ﻟﻜﻦ ﺍﻟﺠﻠﺪﺓ ﺩﻫﻨﻬﻨﺘﻲ، ﻫﻤﻴﺪ، ﺗﻌﻨﻪ 1897، ﻛﻦ 1024 ﻭﻫﻨﻜﻦ ﻫﺘﻨﻬﻪ ﺗﻬﻨﺪﻭﻦ ﺍﻟﻜﺘﻦ ﻭﻫﻨﺪﻭﻫﻨﺎ ﺩﻭﻫﺪﻳﻪ، ﻳﻜﻬﻪ، 1978.

6 ﻫﻨﻬﻨﺎ ﻭﻛﻨﻨﻪ: ﻫﻨﻴﻪﻭ ﺩﻭﻫﻨﻦ، ﻛﻦ 27 ﺗﻬﻨﺔ "ﻫﻨﻜﻨﻬﻨﺎ ﻟﻜﻨ ﻫﻨﺪﻭﻦ ﺍﻟﻬﻨﺪﻭ ﻫﻨﻜﻨﻬﻨﺎ" ﺗﺞ ﻫﻨﺪ ﻟﻜﻨﻬﻨﺪ ﻫﻨﻜﻨﻬﻨﻴﻨﺎ ﻫﻨﺔ ﻫﻨﻨﻨﻨﻪ. ﻫﻨﻨﻜﻦ ﺍﻟﻬﻨﻬﻨﻜﻨﻬﻨﺎ ﻫﻨﻨﻨﻪ ﻫﻨﻨﻨﻨﻪ: ﻫﻤﻴﺪ، ﻟﻨﻬﻨ (1924) ﻫﻨﻨﻨﻨ ﻫﻨﺪ ﻟﻨﻨﻨ ﻫﻨﻨﻨﻨ

> שכחתם, אלא אמר לכם בפירוש. עכשיו שכחתם את הפירוש, אבל עדיין זכרתם את הכתוב. עכשיו הכתוב מבטל את הפירוש, אך הפירוש אינו מבטל את הכתוב. עכשיו הכתוב מחייב אתכם, אך הפירוש אינו מחייב אתכם. אם כן, מי שאינו מחויב כלל, אך הוא מקיים את הכתוב, הרי הוא מקיים אותו בשלמות, ואילו מי שמחויב בפירוש, אך אינו מקיים את הכתוב, הרי הוא מקיים אותו בחסרון."

הקדמה זו מלמדת אותנו שני דברים חשובים בנוגע לאופן שבו יש לקרוא את ספרי המדרש: ראשית, עלינו לזכור שהמדרש אינו מבטל את הכתוב, אלא רק מפרש אותו. שנית! אל לנו לשכוח את "הכלל הראשון" של כל מי שרוצה להבין את התורה כהלכתה: מהו הכתוב? מהי המילה? מהי המשמעות "הפשוטה" של הכתוב? רק לאחר שנבין את הכתוב, נוכל לעבור אל "הפירוש" של הכתוב, אך לעולם לא נוכל לבטל את הכתוב בגלל הפירוש. "הפירוש" הוא רק הדרך שבה אנו מבינים את הכתוב, אך הוא לעולם לא יכול לבטל את הכתוב. אם נמצא פירוש שאינו מתיישב עם הכתוב, עלינו לחזור ולבדוק את הפירוש, ולא את הכתוב. הכתוב הוא הקבוע, ואילו הפירוש הוא המשתנה, ולכן הכתוב הוא הקובע את הפירוש, ולא להיפך.

---

8 إذاً hence, therefore

9 ראה הערה 43 לעיל.

10 ישנם הבדלים מהותיים בין הכתוב לבין הפירוש, ואין לבלבל ביניהם. עיין בספרי משפטי ח"ב 5, עמ' 244 .

11 עבירה (חטא) בין אדם למקום, ذنب لا يغفر unpardonable punishment

12 ראה שם הערה 43 ד"ה "הכתוב", וכן בספרי משפטי ח"ב 4 בהקדמה הכללית לספר, סוף סעיף 3. ⇐ ⇐ ⇐ ⇐

الأسقف الذي يعين في كرسي هو مسيحي يدعى الى الخدمة الأسقفية في الكنيسة الكاثوليكية في الاتحاد السوفياتي، والأسقف الذي يعين في كرسي هو مسيحي يدعى الى الخدمة الأسقفية في الكنيسة الكاثوليكية في الاتحاد السوفياتي بالشركة مع الأسقف الذي يعين في روما.

في الواقع ان الأساقفة الذين عينوا في الكراسي الأسقفية الشاغرة (أو الذين سيعينون) هم "أساقفة" الكنيسة الكاثوليكية في الاتحاد السوفياتي). ويدعى الى الخدمة الأسقفية في كل أبرشية الكاهن الذي يقترحه الأساقفة الكاثوليك في الاتحاد السوفياتي، أو الذي يختاره الأساقفة من بين الذين يقترحهم الأساقفة أو من بين الذين يرغبون في الخدمة الأسقفية، وذلك بعد أخذ رأي الأساقفة الذين يعملون في الأبرشية المعنية. وبعد الحصول على موافقة الأساقفة الذين يعملون في الأبرشية المعنية يرفع الأساقفة الذين يعملون في الاتحاد السوفياتي اسم المرشح الذي اختاروه الى الأسقف الذي يعين في روما. (٥٥

L'Osservatore Romano - Weekly Edition in English, No. 46 (1366), 16 November 1994.

"لكي تكون الشركة كاملة، فإنها تفترض الوحدة في الإيمان بالكنيسة، وفي الأسرار وفي [بنية] الكنيسة [أي] في ما يجعل منها جماعة من المؤمنين. وبما أن هذه الوحدة التي نسعى [إليها] لم تتحقق بعد، فإننا للأسف لا نستطيع أن نحتفل معا بالإفخارستيا التي هي علامة الشركة الكنسية الكاملة القائمة الآن. ↓ ↓ ↓"

"To be full and entire, communion presupposes the unanimity concerning the content of the faith, the sacraments and constitution of the Church. Since this unanimity for which we aim has not yet been attained, we cannot unfortunately celebrate together the Eucharist which is the sign of the ecclesiastical communion already fully restored."

13 الأسقف.

14 محصن، أو في حالة حصن. مقوى fortified

15 الأب يوحنا ميندورف: (1908 - 1975)، كان عالم لاهوت أرثوذكسي روسي بارز في القرن العشرين، وأستاذ في معهد القديس سرجيوس للاهوت الأرثوذكسي في باريس، 1955، يقول:

"الكنيسة الجامعة، الكاثوليكية، هي الشركة في الإيمان والأسرار، تحت سلطة الرسل القديسين . . . ، وبالتالي الأساقفة الشرعيين في الكنيسة المحلية، م.ج. الشركة الحقيقية في الإفخارستيا."

ﺔﻴﻤﻠﻌﺘﻟﺍ ﺔﻴﻠﻤﻋ ﻲﻓ ﺔﻴﻠﻴﻠﻗ ﺕﺎﻫﺎﺘﺠﺍ ﺭﻬﻇﺗ ، ﻙﻟﺫ ﻊﻣ ﻪﻧﺃ ﻻﺇ ﺔﻴﻠﻤﻌﻟﺍ ﻩﺫﻫ ﻲﻓ ﺔﻴﻟﺎﻌﻓ ﺭﺩﻷﺍ ﺕﺍﺫ ﺔﻴﻨﻘﺗ ﺕﺍﺩﺍﺩﺗﺳﺍ ﺔﻴﻤﻠﻌﺘﻟﺍ ﺔﻴﻠﻤﻋ ﺕﺍﺫ ﺔﻴﻨﻴﻄﺴﻠﻔﻟﺍ ﺔﻴﻤﻠﻌﺘﻟﺍ ﺔﻴﻠﻤﻋ ﻥﺃ ﺔﻴﻨﻴﻄﺴﻠﻔﻟﺍ ﺔﻴﻤﻠﻌﺘﻟﺍ ﺔﻴﻠﻤﻋ ﻥﺃ ﻰﻠﻋ ﺔﻟﺩﺍ ﺔﻴﻤﻠﻌﺘﻟﺍ ﺔﻴﻠﻤﻋ ﻥﺃ ﻰﻠﻋ ﺔﻟﺩﺍ ﺔﻴﻠﻤﻋ ﻲﻫ ﺔﻴﻨﻴﻄﺴﻠﻔﻟﺍ ﺔﻴﻤﻠﻌﺘﻟﺍ ﺔﻴﻠﻤﻋ ﻥﺃ ﻰﻠﻋ ﺔﻟﺩﺍ

3. לכתחילה אין מתפללים בבית הכנסת, משום שאז <u>אין</u> מקום לתפילות נוספות, <u>ואין</u> אפשרות לקיים <u>מנין נוסף</u>, ואפילו אם יש כמה אנשים, <u>עדיף</u> שיתפללו בבתיהם <u>מנין נוסף</u> בבית הכנסת.

אולם, ישנם מקומות שבהם נוהגים שהמתפללים בבתי הכנסת מגיעים לתפילה בשעות מאוחרות, ולכן מתפללים בבתי הכנסת מנין נוסף בשעות מוקדמות יותר.

כאשר בבית הכנסת מתפללים בשעות מוקדמות יותר מאשר בשאר בתי הכנסת בעיר, אין לקרוא לתפילה זו "תפילת ותיקין", שכן תפילת ותיקין היא תפילה שמתפללים בה בזמן מסוים ביום, ולא בשעה מוקדמת. אלא יש לקרוא לה "תפילה מוקדמת" או "תפילת שחרית מוקדמת", כדי שלא יהיה בלבול בין תפילה זו לבין תפילת ותיקין (שמתפללים בה בזריחה!) המתוארת לעיל.

---

21 ראוי שהמתפללים בבתי הכנסת יודיעו מראש לגבאי בית הכנסת שהם מתכוונים להתפלל מנין נוסף, כדי שיוכל הגבאי לתאם מראש את מספר הסידורים הנדרשים.